

CSEPPKŐBARLANG

Nagyanyámnak élete végéig göndör haja volt, de történtek vele még más csodák is. Mikor például kijelentette, hogy vége, nem a szája mozdult, csak ömleni kezdett belőle a víz. A pórusaiból úgy bújtak kifelé a kis vízgyöngyök, mint a csepegtető öntözőrendszerekből a modernizált termőföldeken, amelyek már teljesen körbeölelték a települést. És a haja, az egész koponyája a folyton nyitott szájával olyanná vált, mint egy kifordított cseppkőbarlang.

Sokan az özönvíz kicsinyített mását látták benne, és valami sátáni vircsaftot abban, hogy vén korára teherben maradt.

Nagyanyám imádta a hullámzó tengert, azt, ahogy lüktet, hogy nem hagyja úszni, mert valójában nem is tudott úszni, csak fennmaradni a vízben, és hagyni, hogy a hullámok ringassák és dobálják. Nyaranta, még gyerekként egész hónapokat töltött odalent a testvéreivel és a szüleivel, egy vonatható lakókabinban laktak, ami sose mozdult meg. Szűk volt és meleg, éjszaka kissé hideg, míg a téstát gyúrták, hogy kora reggel elkezdhessék a végtelen számú kürtöskalácsok legyártását. A szobája falán, valahol a kereszt tájkán mindig is volt egy téstaplakett, egy saját farkába harapó kígyó – persze ebből pár évente újat kellett gyúrnia.

Kicsiként még folyton a vízben feküdt – bár azt nemigen tudta megkülönböztetni, hogy mikor a lakókabin melletti kis műanyag teknőben, s mikor a tengerben, igazából talán mindegy is –, de azok a vizes órák, ahogy idősödött, mállani kezdtek, és szinte a tenger puszta látványáig, sós mellézköngéjéig erodálódtak. Se ereje, se kedve nem volt úszni tanulni, azon a néhány kétségbeesett dühkitöréssel kívül, hogy menekülne, hogy a kiégett izmait muszáj még tovább feszítse egész a végtelenségig, sőt tovább, el Isztambulig, Szevasztopolig; de többnyire csak ki akart heveredni a vízre, hogy semmi se érjen hozzá, hogy a só marja a bőrét, a sebeit, legyen síkos, és takarják el a hullámok.

Végül a tenger látványát és szagát is kitakarta az a hatalmas kőolajfúrótorony, amelytől őt és az anyját mindig véletlenszerű röhögőgörcsök fogták el. Akkor kezdődött, mikor az én dédanyám végre megengedte az én nagyanyámnak, hogy fülbevalót hordjon. Ült a homokos parton, míg az anyja egy tüvel matatott a fülénél, és nézte azt a tornyot, amelyről az apja

mesélte, hogy sűrű fekete anyagot fog a felszínre hozni. Amint átlukadt a füle, és kicsordult az a csepp vér belőle, hogy ékszer legyen bele, elkapta a féktelen röhögés, hogy ez a végtelen tenger tényleg csak egy fülcimpa lenne, amit ez a pöttöm torony néhány csepp vérért kilyuggat. Akkor pár hétig majdhogynem teljesen szertefoszlott az esti fémes hangok okozta félelme. Valami hideg izzadságszerű érzet azonban megmaradt, hogy zsigerből ki-neveti, mégis felborsózik a háta.

Később, mikor már a húsz felé közelített, egyre inkább valamifajta primitív templomtoronyként tekintett rá. Megrémisztette, hogy a tenger és a világ mértékéhez képest ezek az elszomorítóan apró szerkezetek mennyire elhomályosítják a másik befoghatatlan képét. Az érzet ugyanakkor hasonló maradt, és állandó lappangássá nőtte ki magát.

Valamikor ekkor fordított hátat nagyanyám a tenger iránti vágyának, és a hegyekben maradt, majd szerelemből ment férjhez, és nem lepődött meg azon, hogy mindezt kétszer is megtehetette, sem azon, hogy sokkal tágasabb, néhány pillanaton kívül, ettől sem lett semmi.

Az első nagyapám is egy olyan nővel esett újra szerelembe, aki a tenger-nél dolgozott, pontosan azon a kőolajfúrótornyon, amely nagyanyám fülét is kilyukasztotta. Igazából csak pár nyarat és évet gyakornokoskodott és dolgozott ott mint geo- és topográfus egyetemi hallgató, majd kutató, míg nagyapámmal egymásba nem szerettek, és akkor visszahúzódtak a sós tavak feltérképezéséhez, nem is olyan messze a magára maradt nagyanyámtól.

Talán ha nagyapám szereti annyira a metaforát, mint nagyanyám, akkor kissé beleborzong ő is, hogy a végtelen minőségileg ugyan állandó, mégis mennyiségileg mintha megcsappanna, konzerválna. Mire ezt kitaláltam, nagyanyám már nem hallhatta, de azt hiszem, nevetett volna rajta.

Nagyanyám kedvenc anyaga a fenyőgyanta volt. Ugyan soha nem ért hozzá, de mégis valamifajta szemérmetlen otthonosságérzettel töltötte el, hogy az bosszantó állhatatossággal ragad rá mindenre, ami hozzáér, miközben csak úgy szívárog abból a száraz és megsebzett törzsből. Még nekünk is mindig úgy mesélte, hogy a szeretet márpedig cakkra ugyanaz, mint a gyanta, és nem ám az analógia miatt, hogy a szerepe nagyjából, mint a se-ben leledző var, hanem mert az undorig el s vissza ragasztja össze a testet; ilyenkor az első nagyapám fényképére mutatott, akit nem ismertünk, saját magára, esetleg az új élettársára, második nagyapámra, hogy ráncos, mint egy szakadék, s az ízeszaga, mint az otthagyt bűzbakvackor, s az embernek mégis szakad meg a szíve, úgy vacog miatta. Élet ez?, kérdezte, és kacagott rajtunk, hogy ki már szégyenében, ki még örömeiben kacagunk rajta,

s mondta, hogy adja az Isten, ti is így fogtok élni, és csak beszélt és beszélt és beszélt tovább, és lassacskán mindenki megszokta, hogyan engedje el az egészszet a füle mellett.

Az utóbbi időben, hogy nagyanyám már ágynak esett, azon a hegyvidéken, ahová ő is visszahúzódott, újra megjelentek a hódok, és fokozódott a farkasok szaporodása – ebbe gyakran belekeveredtek a kóbor kutyák és a házörzök is. A felfakadó források híre, amennyiben igaz, talán miattuk nem ért el még a faluba. És ami a legkülönösebb, egy új dél-amerikai növényfaj magjai is feltűntek, de a növény maga nem.

Az indiánok találtak rá, és ahogy rájöttek a spermoid alakú mag mozgásformájára, furcsa események kezdtek szerveződni az erdő különböző pontjain. A vendégek nagyjából velük egykorú, a környékbeli településekről érkező fiatal fiúk voltak, néha nagyobbak is, és órák hosszat ültek odakint egy-egy cserép földdel, amelyről otthon csak annyit említettek, hogy egy ifjúsági csoportosulás kereteiben kertészkednek – szó szerinti értelemben ez nemcsak sűrölte az igazságot, hanem frontálisan ütközött vele.

– Most valami olyat fogtok megtapasztalni, amit még sohasem. Az aztékok ősi földjéről származik ez az anyag, amit ők kinetikus ajzószerként használtak a termékenységi és férfivá avatási ceremóniáikon. Úgy híresültek el ezek mint ősi indián erektív szeánszok, a rítus olyannyira régi, hogy a tudósok egészen a Homo Erectusig visszavezetik, ahhoz az őszükhöz, aki még majdhogynem majom volt. A szent esemény alapja, lényege a voodoo-ban gyökerezik, egyfajta analogikus hatásmechanizmus révén a testetek és érzékelésetek kiterjed egy külső, eleddig idegen tárgyra, és spirituálisan eggyé váltok azzal. A népünk legféltettebb misztériumaiba avatunk most be titeket, a legősibb férfititkokba, amely által belétek költözik a Férfi szelleme. – Ahogy prezentációjának ezen pontjára ér, Erzszi a gerincét csigolyáról csigolyára görgetve, mint egy hullám, meghajol, teátrálisan és cinkosan a szájához emeli mutatóujját, s mint egy kígyó, egymásba tekeredő SSS-seket fúj ki, majd a mozdulatot folytatva kiegyenesedik, és eltűnik a fenyők vagy bükkök mögött megszámolni az aznapi bevételt. Gábriel közben annyi cserép puha virágföldet hord szét, ahány résztvevő van, és mindegyik cserépre egy egyenes farkú, kissé nedves, spermasejt alakú magot helyez.

– Ez népünk – Gábriel teste, mintha tikkelné, a gerince aljától a torkáig megremeg, s a mély magánhangzó kissé elnyúlik – ősi titka, tehát fegyelmezettséget kívánok tőletek, az utasítások szigorú követését, és még szigorúbb titoktartást – ez az egy kifogástalanul működött; sok más mellett valószínűleg az is közrejátszott, hogy Erzszi bevezetőjének mondatai, melyből jófor-

mán egy árva szót sem értettek, szanaszét törtek a srácok nyelvein –; hogy ezt megpecsételjük, mindenki szignózza azt a korhadó fát és maga mögött az avart.

Gábrriel ott ült törökülésben a cserepek alkotta félkör közepén. Körbenézett, és lassú, finom hangon beszélt, túl nagy szüneteket hagyva a mondatrészek között, ahol egyenletesen és hangosan szívta és fújta a levegőt. – Minden a légzéssel kezdődik. Az a mag ott, veletek szemben, a testeteknek, annak a szentélynek, melyben élitek teljes életetek, azon lényegi része, mely férfivá tesz titeket, a hímtagotok manifesztációja. – Ezeknél az utolsó szavaknál egyszerre néz mindőjük szemébe; a kezdetekben még elhangzott némi kuncogás, de ilyenkor Gábrriel olyan erővel kelt ki magából – „Ha bármelyikőtök még csak egyetlenegyszer is, ha csak gondolatban is röhögni, kuncogni vagy bármilyen infantilis szégyenkezést mer kinyilvánítani az emberi faj vagy bármely más faj genitáliái miatt, azt úgy elásom ide, hogy csak a fasza fog kilógni!” –, hogy csírájában elfojtott minden ilyesmit. Ezen a néhány, valóban ritka alkalmon a fojtott pityergés és félelem annyira beleállt a fiúkba, hogy a szeánsz is megghiúsult, Erzsi rosszalló tekintetére Gábrriel pedig csak annyit nyögött ki, hogy impotens köcsögök, és némán dühöngtek tovább, hogy a következő alkalomra majd féláron kell beengedjék őket. – Ez a mag most a testetek külső pontjává válik, bármi történik vele, az történik a ti hímtagotokkal is, bármit érzékel, meleget, puhaságot, nyirkosságot, azt ti is a legmélyebben érezni fogjátok. Ezért kérlek titeket, tiértetek kérlek, finoman és alázattal bánjatok vele, vigyázzatok rá, hogy más hozzá se érhessen, be ne piszkíthassa. Ez, Ő a tiétek, testetek s lelketek része, védjétek és gondozzátok, cserébe pedig hallatlan örömet nyertek. – Hosszú szünetet tart, míg boldog és áhítatos tekintetét körbehordja a résztvevőkön.

– Ahogy mondtam, minden a légzéssel kezdődik. Gomboljátok ki a nadrágotokat, és így, lótuszülésben maradva, dőljétek előre a cserép fölé, de a gerincetek maradjon egyenes, ma minden egyenes és határozott kell legyen bennetek, tökéletesek kell legyetek, hogy részesülhessetek a túlvilági örömből. Lélegezzetek! Egyenletesen és finoman, ne fújjátok, csak engedjétek ki, engedjétek áramlani! Azt a levegőt, amely átjárt benneteket, amely már járt a testetek minden egyes porcikájában, azt a levegőt, amelyet megjelöltetek önmagatokkal, engedjétek ki, engedjétek rásimulni e tőletek különálló, de veletek mégis együvé tartozó magra. Nyugodtan. Lélegezzetek! Éreztétek, hogy az, ami átjár titeket, az most átjárja és étellel telíti el azt a magot, éreztétek, ahogy megmozdul, ahogy húzódik, éreztétek, hogy betöltitek ezt az éledező magot saját lelketekkel, hogy eggyé váltok vele,

hogy ugyanazt érzitek, mintha kilépnétek testetekből, önmagatokból, és a magotokban támadtok fel! Lélegezzetek! Érezzetek!

Lassú, mély és erőteljes hangú mondandóját – amelyet Erzsivel közösen írtak meg a kötelező templombajárás első tudatosult gyümölcseként, és Gábrielnek a nyelvén és a fogai között mintha finom homok futna, már alig érti, hogy mit is mond, csak a hangokat érzi, ahogy gördülnek a szájüregében – nem szakítja meg, csak feláll, és szórófejű flakonokat hord körbe, konyhai, fürdőszobai, zsiroidó meg mindenféle komolyabb oldószerek kiürült és nagyjából ellögybölt flakonjait. Mindenkihez tesz egyet. Már vagy húsz perce lélegeznek, és még sok van hátra, van, aki hümmög, a fáradtabbak néha bele-belealszanak. Kedvtől függött, hogy indiánék a zene vagy a csend mellett döntöttek, mikor éppen a zene mellett, akkor egy kis magon Jimi Hendrix- és Ando Drom-számokat hallgattak, szigorúan szöveg nélkül, „semmi jelentésképző, a száj csak mint hangszer”, írta a CD-n – elképzeld, hogy honnan nekik ilyen cucc. Ebből a furcsa hatást keltő zenéből és az erdőben terjengő oldószerszagtól azonban néhány felnőttben óhatatlanul is felgyúlt a morális vétség biztos tudata. Azt gyanították, ami aztán pletykaként szét is terjedt, hogy itt bizonyos fiatalok szípuznak, és fokozott gyermekvédelmi tendenciák indultak el – sohasem lehet tudni –, a szeánszok pedig részben emiatt is megritkultak.

Mire Gábriel visszaült a helyére, már jó néhány srácnál kunkorodni kezdett a kiterjesztésük farkincája, néhánynak még a magfej is beleállt kissé a földbe.

– Ahogy megindul a behatolási folyamat, figyeljétek, hogy ne fokozzatok a légzést! Tudom, hogy nehéz, és egyáltalán nem is baj, de a fokozatosságban van az igazi öröm. Lélegezzetek nyugodtan! Ha teljesen felkunkorodott a külső hímtagotok, akkor fogjátok meg a felhősítőt, és képzeljétek el, hogyan zubog bennetek a víz és a vér, hogyan áramlik, hogyan tölti be minden porcikátokat, gondoljatok bele, éreztétek át, milyen is lenne enélkül az éltető elem nélkül, aszottan és szárazon, és tegyétek fel a kérdést saját külső hímtagotoknak és saját magotoknak, hogy miért is nem adtok neki vizet és vért, hogy duzzadhasson az élettől. Spricceljétek! Spricceljétek felfelé! De lassan és finoman és kicsiket, nézzétek, ahogy a pára alászáll, ahogy betakarja külső és mégis lényegi részeteket. Figyeljétek és éreztétek, hogy az éltető pára betölti a magotokat, és az kinyúlik, felegyenesedik és megduzzad.

Már sokadjára ismételték meg a légzés és párástítás folyamatait, mire a páraérzékeny mag a kiszáradó összehúzódások és nedvesedő elernyedések révén egyre bennebb fürta, sőt táncolta magát a földbe. Egy sóvárgó vagy

egyszerűen csak ráhangolt, esetleg manipulált elme előtt, ahogy órákig ül az erdőben és csak lélegzik, és csak nézi, hogy a természet egy élettelennek tűnő anyaga hogyan mozdul, sőt táncol erre a légzésre ráhangolódva, miközben viszont önmagát már alig érzi; előtte tényleg úgy tűnhet fel, mint valamifajta zsibbasztóan lassú – lévén növényi – növénypornó, és időnként valóban ágaskodni kezdett a srákok kigombolt nadrágjában a spermoid mag ikertestvére.

Erzsi közben már néhányszor átszámolta a bevételt, és fejben fel is változtolt pár költségvetési tervet és befektetési lehetőséget, majd felállt, és véletlenszerűen elindult valamerre, néha még futott is. Általában benézett egy teára az ököcsaládok kihelyezett tagjához – amely tény, ő, hogy kihelyezett tag volna, vagy hogy több köze volna az ököcsaládokhoz, mint bárki máséhoz, többnyire tagadott, máskor meg csak, és egyre többször, beletörődve engedte el a füle mellett. Ilyenkor átrágják a fejleményeket, a különböző állatok populációinak változásait és vonulási ösvényeit, az erdészek és a vadászok svindlijeit, hogy a hódok a forrásokot kis patakokba terelik, hogy a farkasok elcsámcsognak a hódokon, meg a többit. Néha rádiót is hallgatnak, és Erzsi szokott bevásárolni neki. Keveset beszélnek, de azt kifejezetten hosszú és lassú mondatokban. A délutánok abban merülnek ki, hogy teáznak és irányítják egymás tekintetét, hallását, szaglását, minden érzéküket, hogy éppen mi is történik körülöttük és velük. Belefeledkeznek a figyelembe, annyira, hogy megfeledkeznek saját magukról, és ez néha revelatív, mint mikor rájöttek arra, hogy a bürökgémorr sperma alakú magja egy egyszerű gyomnövényé, a páratartalom vagy bármilyen vízmennyiség változására passzív mozgást végez – Erzsiék régebben a fenyőtobozoknál is észrevettek hasonlót –, máskor kevésbé revelatív, Anri néha belealszik, azt mondja, egyre gyakoribb, hogy egyáltalán nem tud különbséget tenni. Egyébként még sosem hallották Anritól a saját nevét, azt szokta mondani róla, hogy nem fontos, mert nem az azonosításban, hanem a viszonyban van az igazi értelem, abban, hogy két létező mivé válik az egymással történő megismételhetetlen találkozásukban, a név csupán menekülés ez elől, néha meg még ennél is sokkal rosszabb. A sok furcsa kifejezés közül, amelyeket Anri néha tisztázatlanul hagyott ott a levegőben, az anarchizmus volt az első, amelyet Erzsiék sehogy sem értettek, és amelyről úgy érezték, nem is tudja vagy akarja megmagyarázni, ezért egyfajta figyelmességként, mondhatni figyelmeztetésként Anriként kezdték becézni.

Van egy nagy, végeérhetetlen közös projektjük is, az erdő ízeit és szagjait szeretnék feltérképezni nem emberi szemszögből, de eléggé rosszul halad-

nak vele, pedig még csak a kis növényevő állatoknál tartanak. Kiterjedt tevékenységi körüket Erzszi annyival szokta rövidre zárni, hogy munka van, holnap Gabi jön, és Anri ettől mindig elszégyelli magát, mert egyrészt nem szerette a munkájuk bizonyos aspektusait, másrészt mert néha ők finanszírozták a projekt finanszírozható részeit.

Hogy az erotikus mellékszöveg inkább csak a marketing része, a látványosság, indiánék sejtették, de nem igazán tudatosították, leginkább azért nem, mert azt viszont tudták, hogy pénz csak a szexben van. Pedig néhány csoportnál Gábiel már nem prédikált, és imádta, hogy nem kell jártatnia a száját, mert unja, és hányingere van – fakadt ki Erzsinek vagy Anrinak – ettől a sok faszágtól, és a paptól is egyre gátlástalanabban undorodik, hogy eltanulta tőle, hogy valaki ilyen áttetsző általánosságban mer egyáltalán megszólalni. Mindenki volt egy kis lappangó szégyenérzet a szexuális körítés miatt, de a fiúk igazából az első két-három erekció és szeánsz után már nagyjából leszarták, megszokásból csinálták még, értették, hogy miért kell, de már csak ültek odakint órák hosszat, együtt megfélelmezve mindenről, és lélegeztek, mert elképesztően jól érezték magukat, sőt, mintha az egész életük könnyebb volna ettől, a bajuk is csupán annyi volt, hogy a többiek, a lányok nem jöhettek.

Persze kellett ehhez az első néhány alkalom, néhány csoportban még jóval több is. Eleinte Gábiel rettegett a magok visszakerésztől, olyankor mindig újra, mint legeslegelőször, mintha csak valami bárgyú ámitás volna a köztes idő, szembesült azokkal az üres arcokkal és már-már remegő, elnyílt ajkakkal, hogy a düh és a vágy kiolvaszt belőlük minden empátiát, és látszik a szemeken, hogy ölni tudnának, hogy mégis mi a faszt akar ez a cigógyerek a mi külsőbelsőlegértékesebb magunktól. Erzsinek masszív szellemi energiákat kellett előbányásznia, hogy Gábiel ne rogyjon össze, a többiek meg ne verjék szarrá őket, és csak mantrázta félóráig, hogy a rítus tárgyai csak a rítusban élnek, csak azon a másvilágon, hogy csak a rítusmesterrel együtt képesek megteremteni a kapcsolatot, hogy ezek csak szokványos, üres, egyszerű magok, csak magok, a kurva életit, és imádkozott, hogy vetődjön már erre Anri vagy bárki, és undorodott ettől a gyengeségtől, ami egyre csak terjedt benne, mert tisztában volt vele, hogy soha a bűdös életben nem fog jönni senki, aki elég erős lenne ennyi gyűlölet ellen, és csak mondta a felajzott srácoknak, mintha az élete múlna rajta, mert az is múlt rajta szinte, és miután túléltek, utána is csak a benne visszhangzó gyengeséget és ürességet érezte, amelytől annyira kimerült a teste, hogy alig tudott lépni, Gábiel kellett a hátán cipelje hazáig, miközben ő némán

remegett, és annyi ereje se maradt, hogy gyűlölje ezt a kibaszott világot. Az alkalmak egymásutánjában azonban a legtöbb csoportnál úgy-ahogy lehámlott ez a héj, csak némi ellenségeskedés maradt, amely a pénzügyi tranzakciókat érintette.

A szülők és a tanárok egyébként el voltak ájulva, hogy mennyire kiegyensúlyozott, nyugodt és felszabadult gyerekeik vannak ezekben a nehéz és hálátlan időkben. De ahogy kezdtek ebben megérezni és megtapasztalni a passzív ellenállás és elkülönülés lehetőségét, illetve hogy össze is kötötték ezt a szípuzás gyanújával, az áhított és megváltott generációról sokan áttértek a drogos, senkiházi, lázadó csürhe értelmezésre. És kezdődött az izgatás, amelyből már szinte lehetetlen volt kimaradni, hogy menekíteni kell a gyerekeket pár jól kijelölt bűnbak hátrahagyásával.

De a szeánszoknak nem önmagában ez vetette végét. Az utóbbi időben ugyanis erőteljes párosodásnak indult az itteni légkör, és a fiúk szinte ájulásig kellett lélegezzék magukat, hogy kiszárítsák és mozgásra bírják a farkincát. Először Gábiel meg is örült az anyagi potenciált látva, hogy gyorsabban fog menni minden, több csoport, több bevétel. A mag szűk tíz perc alatt be is fúródott a földbe, a srácok ehhez azonban fújtattak, mintha sprintelnének, és alig egy kis összehúzódás, a folyton nedves föld és a mármár elcsöppenő levegő rögtön el is ernyesztette a magot. Ebben a gyorsaságban és lihegésben pedig elveszett és csődbe ment az egész. A kis magok a régi szeánszok titkos és szignózott helyein heverték kinyúlva, elázva és mozgásképtelenül, mint nagyanyám csatakosra ázott haja.

Későn jöttek. Későn vették észre azt is, hogy várandós, hogy valóban vár valamire, aminek az érkezési ténye több, mint egyértelmű. Hosszú hónapok óta már, hogy egyre kevesebbet evett, csak tejet és zöldségpürét; nem tudta akkorára nyitni a száját, hogy betehetné a fogprotézisét. A beszéde is olyanná kezdett válni, mintha csak huzat volna benne, vagy a szél fújna, és a bőrön, legalábbis nekem, mindig szétfutott a hidegrázás, ahogy a szélből kivált egy-egy szó- vagy mondattöredék. Lassacskán felemésztette testének tartalékait, de puffadó hasa miatt a térfogata...

– A kinti ökögyerek azt mondja, az erdőben víz buggyan ki a földből, meg hogy felhígult a fenyők gyantája olyanra, mint a tea.

– Hülyeség! A többi öko kurva szót se szólt!

...alig változott. Olyan volt, mint egy koraszülött baba, egy megtépázott légballon, nem voltak már izmai, csak az áramló nedvek és gázok tartották fészesen.

Olyannyira egyszerre világlott fel az itteniekben a tudat nagyanyám vélt terhességéről, hogy akár egy új időszámítást is indíthattak volna ettől a pillanattól kezdődően. Pedig nem volt biztos, semmi se biztos azóta se, csak annyi, hogy...

– Az igaz! De azt is mondja, hogy az iparosék szétverik itt a vízhálózatot, hogy a termelés miatt feláztatják a talajt, és megrohasztják az összes területet, hogy ezé' nem hagy alább ez a köd se.

– Azé' bezzeg nem pofázik, hogy pénzelik s etetik a fél világot!

– Azt hallottam, az is lehet, elárasztják az egész völgyet.

– Azt is mondják, hogy még a talajt is fűtik.

– Mit lehet tudni, te?

...nagyanyámmal valami olyan történt, ami nem lett volna szabad. Nem volt boncolás, csak elfulladás kérdések és temetés, ahol a több évtizednyi összetartozás, a megszokás fura változói feloldottak magukban mindent, mint a sav.

Későn jöttek a férfiak. Napok óta az utcán voltak, a házak között, meg az udvarokban. Mintha egy kiszáradt hagyomány törne fel bennük újra, mintha...

– Én láttam a két szememmel, hogy Ildikó egy kislejcsével lebontja a fóliaházát, asszondja, azért, mert túl meleg van benne, hogy a földben benne főnek meg a zöldségei. S hogy a szabad ég alatt mindjárt tél van, de minden kétszer úgy nő, s hogy semmibe' nincs semmi, csak víz.

...a felnőtté válás kora körül járnának, s nem a nyugdíjkorhatárnál. Öten vagy heten voltak változó személyi összetételben, és minden portánál bezörgettek. Altatókat és siratókat énekeltek egymásba fordulva, és megveszekedettül sokat ittak, és ugyanolyan megveszekedettül józanok maradtak. Mintha az alkohol nem tudna eljutni az agyukba, nem tudná kiszáritani a testüket, csak keringett bennük, és izzadta kifelé a bőrük, párologott mindenük a szesztől, és...

– Úgy érzem magam, mintha mindenem folyamatosan hányna. Hányik a bőröm, hogy Istók a faszát tegye bele!

...tömény alkoholt huggyoztak, köptek és szartak, és marta minden apró nyílásukat, mintha bármelyik pillanatban lánggra lobbanhatnának.

Azon az estén jelentette ki, hogy vége, és a vízcseppek a virrasztást megelőlegezve, mint hosszú gyöngyrózsafüzérek bújtak ki a bőreből. Feláztaták az ágyneműt, az ágyat és...

– Az egyik ökónál, akinél jön a gyerek, na, hogy híjják az asszont? Mind-egy, azt mondják, Noénak keresztelik a gyereket. Kurva vicces, mondhatom. Adná Isten, legalább lány lenne!

...az egész szobát. Kíméletlenül fűtöttek, hogy ki ne hűljön az izzadás-ban. Láza nem volt, úgy mondják, hőmérséklete egy hullóéhehez vagy növé-nyéhez közelített. Az eszement fűtés viszont párologtatta a nagyanyámból elszökő vizet, és a különböző izzadságokat egyetlen nagy gázfelhőben ve-gyítette össze. A férfiak kipárolgása, mint mikor a túl sok színből barna lesz, egy pálinkafőzde-re hangolta a szobát, és a siratók és alatók mély fér-fihangjaitól reszketett ez az alkoholos köd.

Az alatt a pár nap alatt a szoba cserépben élő pálmái olyan intenzív hajtásnak indultak, hogy kisebb bokrokká, fákká nőttek ki magukat. Ott egyensúlyoztak azokban a szűk cserepekben, amelyekben...

– Az Isten verje meg, azt mondták, itt szárazság lesz, hogy az egész medence egy kibaszott sivatag lesz! Akkor meg mi ez itt?

...nem tudtak elég gyökeret eresztetni, hogy a statikai stabilitásukat megteremthessék, de vizet s tápot kaptak eleget, jólét mondhatni, csak hát a franc gondolta, és a növények még annyira se, hogy a föld nem végtelen, s műanyag falak veszik körbe. És ez a kibontakozó esőerdő úgy imbolygott és szédült és billegett, mint nagyanyám a szülés és a halál között.

A férfiak meg úgy ültek a pinceszobában nagyanyámtól néhány lépésre a kis viaszosvászonnal leterített asztal mellett és az émelítően fehér izzó alatt, mintha tejüveggel volnának elválasztva egymástól. A muzeális szin-tig groteszknek tűnt ez a kiállítódás, hogy csak profilok, kezek, könyökök, esetleg vállak és pocakok tűntek ki az asztal fölött a ködből, de semmi kapcsolat közöttük. Annyira csonkított képet kaptak egymásról, hogy azt hihették volna, a másiktól megmaradt két-három látszó rész mindjárt a padlón fog szétgurulni. De nem hitték ezt, az elméjüket mindig csak az adott pillanat töltötte ki, úgy, mintha égetne. Énekeltek, ingatták magukat a támlátlan székeken, és a sípolásig élesen józanok maradtak. A testük itta a párával telített levegőt, és kiválasztotta az alkoholt, mintha ez az önmagából kifordult ökoszisztéma nem hagyná, hogy kiszabaduljanak a valóságukból. Már aludni sem tudtak, csak vakító tisztasággal konstatálni mindent, ami éppen akkor körülöttük van és történik, mint mikor egy álomban képtelen vagy lehunyni a szemed, és egyre valószínűbbé válik, hogy nincs ébredés.

Nagyanyám élettársa hirtelen csattant fel, és ordítani kezdett, hogy Szerénke, mi van veled?! Mondj valamit! Beszélj má! Mi történik? És csak ordított és bőgött, és nagyanyám lélegzett, mintha huzat volna benne, s

közben altatót énekeltek a többiek, de elfelejtették a szöveghez a dallamot átváltani a siratóról.

Akkor a polc tetejéről lezuhant egy agglegénynek csúfolt pálma. Az asztalon hasadt szét a cserepe, és a ritkás földben a világos gyerekkölnyi gyökérgumók szinte világítottak. A férfiak kezei a földet gyúrták, és a poharaikban levő pálinkát a kis földszemcsék feketére színezték. Egyszerre sóvárogva kívánták meg a kávé ízét, de nem akartak szólni, míg a második nagyapám bőg. Nem értették, mi ez a tolakodó vágy, és a földdel együtt ittak tovább, néha azon gondolkodva, hogy az alkohol vajon megvéd-e a nitrát-fertőzéstől.

Olyan volt ez a rövid időszak a falu életében, mintha az élet egyszerűen kifolyt volna a megtévesztően áttetsző tartályaiból. Túl intenzív lett a falu szaga, szagai, mert nem elegyedtek, csak egyre torlódtak egymás felszínén. A növények még most, késő ősszel is új hajtásokat indítottak, és a virágokban tobzódott a nektár. Hiába, hogy hajnalonként a bennük áramló víz halmazállapotot váltott, és a megnövekedett térfogat összezúzta őket belül, a szövetek mélyén, mint egy nagyon diszkrét verés. Ahogy befagyott, a méhek és a különféle rovarok rárajzoltak a dermedt szirmok közére, addig, hogy a teshőjük és a vastag felhőréteg mögött láthatatlanul kelő Nap kiolvastotta a cukortömlőket. Olyan volt az egész völgy, mint egy hatalmas és elképesztően kis teljesítményű mikrohullámú sütő. De az állatok is bolondulásig hajszolták magukat, a kutyák állandó vonításait a macskák nyikordulásai szakították meg, az istállók dörögtek és reszkettek, mintha a mélyből egy földrengés bújna a felszínre, az erdőből folyamatosan csattanó agancsok, morgások, üvöltések és döndülések szivárogtak be, a falu emberei között pedig fokozódtak a testi érintkezések, nyilvánosan annyit lehetett látni csupán, hogy többször nyúlnak oda egymás arcához, vállához, kezéhez, térdéhez.

Egy anticiklon szorult be akkor a Kárpát-medencébe. Kicsi volt, és meglepően nyirkos. A lent beszorult melegbe a fenti hideg néha túsúrás-szerűen hatolt be, és lefagyasztott mindent. A hegyvonulatok nem engedték, hogy a kisebb légnyomású széleken a szélnyelvek kiszabadulhassanak az örvénylésből. A felülről érkező száraz és hideg levegő pedig tömörítette befelé a légáramlatokat. A víz beragadt, és a nyomáskülönbség egyre csak újította a frontokat meleg és hideg között. A különböző fájdalmak minden rendszeresség nélkül erősödtek fel az emberekben. A meteorológusok elképzelni sem tudták, hogy mi történik, hogy milyen vastag lehet a fölöttünk tornyosuló felhőzet, hogy milyen agresszív frontok alakulhatnak ki, és hogy

a berobbanó üvegházhatás, az elszigetelődő meleg és nedvesség milyen torzulásokra kényszeríthetik az ökoszisztémát. Annyira tömött és koncentrált volt ez a fokozódó szigetelés, hogy jóformán megvakultunk. Csak várni lehetett. Nézni az eget, általában olyan másfél méterre lehetett a szemtől, az egymásra tömörülő, egymáson elcsúszó légtömegeket, néha csatornaszerű járatokon oszlott a köd, és a leszakadó hideg lefagyasztott mindent arra az éjszakára. Olyan volt, mint egy rémálomból kiszűrődő izzadt hányódás. És én azóta is, ha nagyanyámra gondolok, már nem őt látom, hanem egy régi dokumentumfilm néhány filmkockáját, egy ciklont, a hegygerincek közé szoruló légörvényeket, hogy a csordulásig tömött felhőket egyre fennebb kényszerítik a falak, és fentről, mint egy zuhanó mennyezet, zúdul a hideg és csontszáraz levegő.

Nagyanyám élettársa, második nagyapám néha felriad éjszaka. Úgy mondja, meteorok álmodja magát, és elviselhetetlenül ég a talpa. Ahogy belép a légkörbe, akkora nyomás nehezedik rá, mintha a föld alatt volna, és rajta csúsznának el a tektonikus lemezek; egyetlen kiterjedés nélküli ponttá tömörödik össze. Azt mondja, ordítani se tud, de amint felriad, az addigi égés és nyomás érzete, akárha valamiféle huzat vonulna át benne, hirtelen ürességgé válik, egy vákuum nyílik meg benne. Eltűnik az alfele. Ilyenkor egészen virradatig száraz, sírógörcsbe rándult arccal tapos a csihányban. A pépesedő levelek erős, szúrós szaga kitaszítja a hajnal illatát, és késő délutánig beragad a faluba. A reggeli nyomok alapján ott helyben üríteni is szokott. Aztán, mint a zsibbasztás után, úgy tér vissza lassan saját tagjainak érzete, mármint, ami maradt belőlük. Nagyanyám egyik legnagyobb kincseként őrizte azt a csihányost a veteményese mellett, félt még csak belegondolni is, hogy nagyapám milyen eszközökhöz nyúlna, ha nem volnának ott azok a növények.

Annyival kezdődött az egész, hogy abban a gyárban, ahol dolgozott, a vezetők megbuherálták a munkabeosztást, és ezzel lényegében a munkához való hozzáférést is – közvetve a városiakat és a városba költözést promoválták, mivel a közösségi közlekedés és a saját tulajdonban lévő autók ritkák voltak, és sérthetetlenek, mint valami obskurus szentség. Nagyapám fiatal suhancként aláírásokat kezdett gyűjteni, hogy maguk dönthessenek. Azt mondja, arra már nem emlékszik, hogy a rendőrségen mit kérdeztek tőle, ha egyáltalán. A talpát verték, kiirtottak belőle minden érző ideget, majd kirepült az ablakon, és szerencsére csak néhány csontja tört el. Két évig, míg felépült testileg és szellemileg – mégsem lehet normális az, aki csak úgy kigurik az ablakon, és a rendőrség értelmzői diverzitásának köszönhetően az

esetet nem a rendszer elleni demonstrációként jegyzőkönyvelték, hanem az elmeállapot kétségbeesett kinyilatkoztatásaként – egy elmeegógyógyintézetbe került. Ugyanakkor még ma is keringenek pletykák. Az, hogy nagyapám amatőr barlangász és erdőjáró hírében állt, néhány feltűzött és tehetetlen elmében olyan összefüggéseket termelt ki, hogy biztosan rejtegetett emberek odakint, vagy éppen a tőle függetlenül ott rejtőzködőket nem segített felkutatni. A rendőrség nem állított és nem tagadott semmit, valószínűleg el is felejtettek minden olyasmit, ami csak részben is a nagyapám lehetett volna. Persze, az az egyértelmű gondolat, hogy a nagyapámnak betudott személy keményvonalas, főállású partizán, hős a régi rendszer ellen, néha nekem is jobban megdobogtatta a szívemet, de talán szükségtelen túlhajszolni a tényeket, csak azért, hogy kedvezőbb értelmük legyen.

A helyzet azóta sokat változott. Már nem csak a városig kell menni. Az iparosított termőföldek vállalati bravúrjait és főleg az öntözési rendszerét pedig csak csúcstechnológiának becézik. A környék átfolyó vizei mind ide csatornázódnak be, vállalati tulajdon, minden cseppje hasznosítva van. A földrajzórakon tanított helyi vízrajz már csak a medreket jelöli, vizet alig, de valamiféle nosztalgiából, hagyományörzésből mégis így tanítják tovább. Az erdők és a mezők hosszú évek óta olyanok, mintha állandó kilakoltatás alatt állnának. A falu lakói többnyire abból élnek, hogy az ipar által a csupasz földön trágyaként visszahagyott méretdeficit terményeket gyűjtik be. A saját területeiket már mind eladták, a kisebbedő udvaraik gondozására sincs mindig erejük. Azt a kérdést viszont, hogy miért tűnik végeérhetetlen projektnek az iparosított földek köré tervezett villanypásztor telepítése, a vállalatok menedzserei a humanitárius elvekre és a közösségi felelősségvállalásra hivatkozva nem teszik fel.

Az első nagyapámmal még kevésbé, akkoriban valószínűleg az önfenntartás eléggé kimerítette őket, a többire meg ott volt a szerelmük, és ez a határozott felosztás talán alá is áshatta őket, de a második nagyapámmal már minden hétvégén kiruccantak valahová. Nagyanyámnak volt egy furcsa agorafóbiája, hogy a kis terek elől még kisebbekbe menekül. Akkor már a szorosokat és a barlangokat szerette a leginkább. Bejárták a romániai Kárpátok szűk egészét, és nem a csúcsok miatt, hanem a hegyek beleibe vezető járatokért. De nem voltak barlangászok, ahogy mondták, még négykézlábra sem ereszkedtek egyetlen járat miatt sem, és soha nem aludtak barlangban. Már benne voltak a korban, mondták, párna kell nekik meg meleg ág. Mindenesetre erőteljesen vonzódott az ilyen szűk járatok lehetséges bejárataihoz, ahová már szinte lehetetlen belépni.

Aztán már hetven után, hogy elmaradoztak a kiruccanások, nagyanyám rászokott a természetfilmekre, ahol a végtelennek tűnő érintetlen tájakat mutatták be. A TV-ben kapott egy sorozatot a vadvízi evezésről is, azóta minden leszármazottjának, mintha azok egyetlen emberré sűrűsödtek volna össze, ahol az előzővel abbahagyta, ott folytatta a következővel, és már a legkisebbekbe is beleivódott a mantra, és csak mesélte, s mint egy lakatot, mindenkinek ráakasztotta a szívére, hogy fiam-lányom, ha más nem, nekem bőven elég az is, legalább a Vargyas-szoroson evezetek hosszan egyszer, oda is, vissza is, és jegyezzetek meg mindent, az összes élőlényt, ami ott él, de tényleg, tudom, mi él ott, tudni fogom, ha kihagytok valamit. És akkor sorolni kezdte, hogy ott mi hajt és mi mozog, hogy miként él a boldogasszony papucs, az erdélyi harangvirág, a kőrös, az éger meg a vidra, a denevércolonniák, a temérdek békák, gyíkok s legyek, és ez a sor a kezdés időpontjától függetlenül bőven beletartott az estébe. Miközben sorolta, kaotikusan váltott témát, mondattöredékeket ragasztott össze, és többnyire alig lehetett észrevenni, hogy a gyökerek hallatlan erejéről hirtelen átvált, hogy milyen szép is volna, ha meghalna, s a testét leengednék a Vargyas-patakán, majd folytatta a juharokkal, hogy miként lavíroznak a kőrisek és égerek között, meg hogy hát mégsem vagyunk indiánok, pedig feszt pityókát zabál s szivarozik az egész családod, és hogy tényleg, mennyire kár, hogy folyton és mindig csak felfedezzük egymást, mire jó?, én is itt maradtam teherben, már mióta a saját életemmel, pedig engem is hányszor... persze, ez sem érdekel már senkit a kurva mindenit. De ezt is csak úgy mondta, mint a békafajokat, és folytatta tovább, mintha valahol máshol hagyta volna abba, a mohákkal, majd a zuzmókkal, mintha még mindig valamifajta, talán a szívének kedves rendszertanban bolyongana.

– Nincs már bennem egy csepp erő se... Egy kiszáradt napraforgó... Olyan vagyok... A szélfúvás meg a bogarak mozdítanak... Néha talán a Nap felé... Aztán meg szotyog belőlem minden... Tényleg minden... Az egész életem... – Nagyanyám ezeket akkor ejtette ki a száján, mikor utoljára vitt el sétálni az erdőbe. Csak ült ott a megszokott barlang szájában, akár egy sztalaktitoszlop, s mintha a lehulló cseppek visszamaradó hordaléka ütközne ki így rajta. Még séta közben arról mesélt, hogy a növényeknek vízizmaik vannak, hogy a száruk, a levelek és minden, ami növény, attól merevedik meg, hogy vizet szívnak a sejteikbe egészen addig a határig, míg éppen ki nem pukkadnak. S hogy valami hasonló történik a füttyimmal is, mondta, csak vérrel, és én nem pirultam el, mintha hirtelen fel tudtam volna fogni, hogy nem az enyémről van szó, hanem úgy általában a léte-

ző fütyik összességéről – amibe persze, jöttem rá, beletartozik az enyém is. Kissé összezavarodtam, volt bennem egy makkszemnyi feszültség, ami annyiban szivárgott ki, hogy az egyik szokványos lépésemmel önkéntelenül felrúgtam néhány piros kalapú, dudorosra deformálódott gombát, valami galócatelepet. Nagyanyám erre – tőle szokatlan módon; szinte sosem ért hozzánk – megmarkolta a tarkómat, s annyit mondott, csináljam csak mezítláb, egy tengeri sünn bujkál benne, vagy egy hétig gyulladna tőle a lábam. Jóval később, mikor már különböző rendszertanokat fantáziált össze, és a családom alig tartotta beszámíthatónak, egy meghökkentően éles pillanatában, mintha csak ezen a délutánon folytatná tovább, hogy a szoba szagát is szinte felváltotta az őszi erdőé, azt mondta, hogy az a galóca hámozva még ehető is, és a bűdös életbe' soha semmi bajom se lesz belőle, de én csak ne rugdossak összevissza mindent.

Azok a vízimok különösképpen beleragadtak a képzeletembe. Pár hét múlva kezdődött – ősz volt, ötödik osztályba jártam –, hogy minden egyes nap majdhogynem mérgezésig ittam magam vízzel. Erőtlen voltam, szédültem, néha hánytam is, nem tudtam enni, mozogni is alig, és az érzékeim bántóan élessé váltak, a fények, a hangok, szagok, ízek és a felületek mögül kiestek a dolgok, s csak az a gyomorforgató, szűrő és érdes intenzitás maradt. Hányini tudtam volna a párnától, az ablakpárkánytól, az ajtó nyirkodulásától, mindentől. Belém fészkelte magát egy üldözésem testképzavar, hogy ha pár percnél tovább maradok egyetlen helyben, akkor a testem kimerevedik és odagyökerezik. Megállás nélkül, de zsibbasztó lassúsággal vonszoltam magam az egyik helyről a másikra, miközben bele-belealudtam a lépteimbe, és az ébredésektől, mint egy-egy kezdődő zuhanás, amelyet éppen csak sikerül kitámasztani, úgy dörömbölt a szívem, akár egy kisebb állat.

Azokon az éjszakákon föld alatti gombahálóvá álmodtam magamat, amely elrejtőzik az árnyékban meg a gyökerek között, és mindenütt folyamatosan jelen van. Mindig úgy kezdődött, hogy az erdőben találtam magam, és nem tudtam mozdítani a nyakamon, csak mereven bámultam felfelé, ahol a lombkoronák kitakarták és szétszerelték a napfényt. Aztán nyomás támadt a tagjaim végében, éreztem, hogy a körmeim megcsontosodva kidudorodnak, és nőni kezdenek, majd belevájnak a földbe, s egyre mélyebbre hatolnak. Mintha csak valami lárvaszerű lett volna a testem, kibomlott, és irdatlan sebességgel terjedt szanaszét. A képek színekre bomlottak fel. Minden feldarabolódott és szétszóródott, s csak a felvillanó különös érzetek maradtak, egy-egy szag, szűrős vagy édes, vörös vagy kék fény, váltakozó intenzitású nyomás, a vízcsofogás hangja, ahogy keresztül-kasul áramlottak ben-

nem, s követhetetlen egymásutánban bukkantak fel a testem mind távolabb eső szélein. Én pedig nem voltam sehol, talán néha az érzetek kereszteződésében vagy a távolodó szélekből pillanatnyilag kirajzolódó keretben. Nem tudom, de akkor, mindennek ellenére, hatalmasnak és csodálatosnak álmodtam magamat. Ez a szétszóródás olyannyira intenzív és bizsergető volt, mint amilyen az elragadtatás lehet, mintha csak áramként futnék szét a világban. Mintha egyszerre lehettem volna mindenütt, nem is egy fához hasonlatosan, hanem az egész erdőhöz, amely betakarja a földgolyót, s elnyeli a Nap minden fényét. Akár egy magzat, úgy szorítottam magamhoz a Földet, és valami fokozhatatlan öröm ömlött szét bennem pusztán attól, hogy vagyok. És ebben a szorításban, mint egy szélvihar utáni reccsenés, úgy hasított belém a tudat, hogy képtelen vagyok visszaemlékezni arra a pontra, ahol a törzsem a földdel találkozik. Nem tudtam, miképpen kellene éreznem a testet, amelyben vagyok, eltévedtem benne, csak görcsszerű, fájdalmas csomókba ütköztem, burjánzottak, de nem vezettek sehová. Az erdőből, mintha egy gombateleppé puhultam volna fel, az a csontos szerkezet egyszerűen fellazult. Puha zsibbadás volt minden, az érzetek összefolytak, nem tudtam mozdulni, nem volt hová, mindenhol csak ez a zsibbadás, és közben sülyedtem, míg teljesen ki nem ürültem felülről. Egészen az ébredésig, ami sosem akart jönni, a felszínen menekülő talpak döngéseit éreztem, ahogy szétfutnak puha vázamon, mint a hidegrázás.

Mindig pirkadatkor riadtam fel, hogy a szétporladó föld kezdte csupaszon hagyni a gombafonalaimat. Mintha kiásnának. Üldöznének. Olyan lehetett, mint nagyapám álmában. Ahogy megébredtem, reflexszerűen inni kezdtem, addig, hogy már öklendeztem, és ezek a rohamok állhatatosan kihúzódtak néhány hétig, addig, hogy nagyanyám ágynak nem esett, és szűk két év múlva, pontosan, mint egy elefánt vemhessége, izzadni nem kezdett.

Aznap kinn maradtunk sötétedés utánig. A szüleim vittek haza minket. Nagyanyám egy kis barlangszerűség szájában ült, és úgy lélegzett, mintha beszélne. Igazából csak egy nagyobb szikla volt, amelyből hiányzott egy boltívszerű rész; egy kókadtt parabolára hasonlított. Szeretett ott ülni, úgy mondta onnan, mindent hallani lehet, hogy ez az erdő és egyre inkább a falu füle is. Mikor én ültem ott, bugyogó vizeket, reccsenéseket és a szelet hallottam, amibe néha tényleg belekeveredett némi ugatás- és bőgésféle, és ritkán, nagyon ritkán valami beszédszerűség is. Nem lehetett érteni. Olyankor a fülem tövéig kilibabőrösödtem, hogy már szinte görcsölt bele a bőröm alja.

Míg ott ült, én indiánékkal játszottam. Egyébként ők cigányok voltak, de egészen eddig az őszig, csak pár héttel későbbig, amikor is először tanultunk a nagy földrajzi felfedezések koráról, naivan, bár joggal, indiánoknak vallották magukat. Ahogy azonban kibújt a szög, az a sok ezer kilométernyi sós víz a zsákból, ami India és az indiánok között tátong, fokozott megvetés és röhej tárgyává váltak.

Ezen az őszön a halottak napja helyébe a Halloween lépett. A filmek és a reklámok ellenére ez egyáltalán nem volt szokásban, mégis, mint az özönvíz, elárasztotta az egész települést; jóformán senki sem maradt, aki ön maga maradt volna. Emlékszem, a farsangi világrépről is akkor kezdtünk el beszélni történelem- vagy földrajzórán, hogy pár napig a közösség egész rendje a feje tetejére áll, mintha egy túl kemény labdából – a tanárnak volt egy földgömb mintázatú focilabdája, és azzal magyarázta – így engednénk ki némi levegőt, hogy szét ne szakadjon. Én már akkor sem tudtam elképzelni, hogyha valami egyszer valóban kilép valamiből, akkor mégis, hogy a francba tudhat visszajutni oda; hiába, hogy velem is újra meg újra ez történik. Azóta, ha a gondolkodásra gondolok, egy dombos tájat látok magam előtt, amely egyszerre mikroszkopikus és kontinensnyi. A penész pedig – többnyire itt válok gyanússá magam előtt, hogy mégis mi a hiba a penészszel, ha esetleg mohát tudnék képzelni – a dombokat és völgyeket egyetlen puha fennsíkká változtatja, mintha csak ágyat vetne nekem a világból.

A korosztályom összes fiúja cowboynak öltözött be, természetesen én is, a lányok pedig vörös vagy fekete szemű nyulaknak, ami náluk még fehér nadrág és fehér bolyhos kabát formájában valósult meg, egy-, esetleg két-fülű maszkkal.

Indiánék estig kint bóklásztak a fák között. Akkor már eléggé maguk alatt voltak, nem kívánták az embereket, se semmilyen hülyeségüket – azt hiszem, ekkor ismerkedtek meg Anrival. De minket nem hagyott nyugodni, hogy nincsenek körülöttünk, hogy így utoljára berendeztük számukra a világot, mint egy meglepetés felnőtté avatást, hogy kinőjenek végre az indiánosdiból, ők meg le se szarják az egészet. És nem is tartott sokáig, hogy ez a feldíszített unalom kipattintsa belőlünk az ötletet, hogy keressük meg őket. Akkoriban a rabló-pandúr volt a kedvenc játékunk, pedig mindenki utált pandúr lenni – gondolom, még ahhoz voltunk szokva, hogy velünk törődnek, és utánunk járnak, nem pedig fordítva. És néhány másodperc alatt – én legalábbis máig ártatlannak gondolom a kiindulást, de valójában nem tudom felfogni, hogy mekkora a különbség a spontaneitás és a tervezettség között, például azt is szoktam mondani magamnak, hogy én nem

használtam parittyát, közben meg mint valami cinkoshoz, úgy bújok hozzá a tényhez, hogy nekem soha nem is volt – ez a keresés, minden mozdulatunk és gondolatunk a legtermészetesebben simult bele a rabló-pandúrba. Egy háromnapos hajsza szabadult el abban a pár pillanatban. A felszabadult rohanás észrevétlenül csúszott át a kimért és fókuszált terelésbe, hogy minél messzebbre sodródjanak otthonról, egyre mélyebbre az erdőbe, hogy szürkület után már sehogy se tudjanak hazajutni.

A második éjszakára, úgy tudom, tényleg odakint maradtak.

Amint megpirkadt, mi már indultunk. Soha nem éreztem még ilyen zsigeri összetartást, mint akkor, pedig az utolsón kiütött rajtam a csömör. Akkor arra gondoltam, amit a szüleim szoktak mondani, hogy biztos a túl sok édesség – a szemem előtt hosszan futottak a meleg kalácsok és a nyúlós karamellák, és én mindegyiktől hányni tudtam volna. Fokozatosan, egy-egy lépéssel maradtam le a többiektől. A testem egyre használhatatlanabbá vált, s ettől rám szakadt egy dühítő, émelyítő érzés, amelyet ma már a honvágyhoz hasonlítok. Egyszerre vágytam az anyám ölelésére, és hogy valaki hánytasson meg, rúgjon belém vagy bármi, csak tudjak velük futni tovább. Egyszerűen magányos voltam, és eltévedtem.

Mégis, minden mintha rend szerint történt volna, én találtam rá a kunyhóra.

Alig volt nagyobb egy fabudinál, vadhús szárítására használhatták, iszonyatos bűzt árasztott. Sós hús- és füstszag, a mennyezeten pedig masszív vasrudak futottak.

Én talán egy órát állhattam ott a görcsölő hasammal és a számba visszavárgó gyomorsavval, mire megérkeztek a többiek, majd visszahúzódtam egy távolabbi vaskos fatörzshöz, és mozdulatlanul néztem őket a takarásból.

Három napja nem láttam az arcukat, lehámlottak a maszkok mögül. A felcserélhetőségig egyforma cowboyok és nyulak álltak előttem, mintha mind ugyanaz volna, egyetlen szűk halmaz elemei. Akkor és ott az események annyira magától értetődők voltak, hogy senkinek se kellett semmit se kitalálnia, csak ott kellett lennie, és történt az egész magától, egy szó nélkül tette mindenki a dolgát. Egy cowboy és egy nyúl, ennyien maradtak, a többiek mind kirajzottak a becserkészésre. Nem vittek parittyát, nem ordítottak, csendben hajszolták a jól körülhatárolt célt. Arra csak később jöttem rá, hogy hiába voltunk síri csendben, egyetlen állatot sem láttunk magunk körül.

Annál a kettőnél bőrszíjak voltak, alattuk meg az avarban vaskos vállfák. A földön meg-megcsillantak a rozsdamentes acélkampók, és én már sehogy sem tudom megkülönböztetni azokat a fenyőgránátok fényétől.

Hosszú percek torlódtak egymásba, míg ők ketten hagyták, hogy nézzem őket. Azóta is próbálom megtudni, hogy abból az automatikus üldözésből egyáltalán hiányoztam-e. Hogy mi van, ha az én szerepemé éppén a megfigyelés vált, amit csak azért nem vett észre senki, még én magam sem, mert annyira kristálytisztá volt? Egy látszólag külsővé tett pont, amely felfogja és raktározza az eseményeket – néha azt hiszem, hogy nélkülem meg sem történhetett volna.

Úgy éreztem magam, mint egy lyukas homokóra az avartakarón. A pillanatképek kivetültek, majd hulló falevelekként rakódtak le a puha, korhadó talajon, mintha nem is az enyémeek volnának, senkiéi, s azokat a széteső leveleket a megszámlálhatatlan sokaságú giliszták még tovább tépve húzzák lefelé a szűk, függőleges járataikba. Darabonként korhadtak szét s emésztődtek fel, mégis az avar, mintha ugyanolyan maradna, mintha egyáltalán nem is történne semmi, miközben egyszerűen s alig láthatóan fogyott el és történt meg az egész.

Rengetegen voltunk. Erzsit négyen fogták, alig tudták tartani, harapott, rúgott, karmolt, Gábiel viszont csendes volt, csupán a hangos fújtatás szivárgott ki belőle. Kinyitották az ajtót, és a füstös hús szaga kiáradt. Egy disznóvágás képe tűnt fel előttem, ikerdisznók, a szúrás előtt és után. A vállfákat betuszkolták a ruhájuk alá, a hónaljuk alatt a bőrszíjakkal odaerősítették a testükhöz, és összekötözték hátul a kezeiket. A vállfák rozsdamentes kampóival akasztották fel őket a vasrudakra.

Rá se néztek az eredményre. Én beláttam a nyitott résen, láttam, ahogy lógnak valami torz átmenetként a feszítés és az akasztás között. Becsukták az ajtót, és úgy tűnt, valami erős kábaság terjed szét rajtuk. Mintha drog hatása alatt volnának, mint egy ernyedő, tompító öröm. Lomhán és botladozva indultak haza, mint a zuhanó falevelek.

Én maradtam. Talán végig akartam nézni, nem tudom, a fejem tökéletesen üres volt, csak szívta befelé a kunyhó látványát. Úgy tűnt, a kunyhó mozog, a fák túl erősen hajladoztak, s a hulló levéltömeg szinte vakulásig betömte a teret. Szaggatottan, kis foltokban láttam, amit láttam, és néma volt minden, mintha ablak mögött ülnék. Nem tudom, mennyi idő telhetett el így. A testem közben egyre furcsábbá vált, száraz volt a bőröm, viszkedett, a nyelvem nem fért a számban, égett és könnyezett a szemem, a hasam görcsölt, és a nyelvemig feltört a gyomorsav, de mintha ezek is csak

alig-alig jutottak volna el a tudatomig, csak pillanatnyilag, mint egy-egy láthatatlanul terjedő repedés a falon.

Végül az erősödő légszomj volt az, ami kibillentett. Arra eszméltem, hogy a gégémet markolászom, néha olyan durván, mintha fojtogatnám magam. Akkor döbbsentem rá, hogy leszedhetném onnan őket. A mozdulatlanságban teljesen elgémberedtek az izmaid, hirtelen nem tudtam, miként lehetne nekifogni a megmozdításuknak, mintha nem is az enyémekek lettek volna. Hiába döntöttem el, hogy segíték, vagy éppen futok, az agyam és a testem között megszakadt minden folytonosság.

Ebben a sokkos állapotban még volt pár perc, míg kaotikus részletességgel gondoltam végig, hogy milyen látványt nyújthatnék a szüleimnek, a nagyanyámnak, a cowboyoknak vagy éppen Erzsinek. Aztán mozdulni próbáltam, talán túl erősen, de csak egy durva nyögés jött ki belőlem.

Az idegrendszerem feladta, a testem előredőlt a fának, és mint egy rákos daganat vagy egy egyszerű tapló, odaragadtam.

Onnan homály minden.

Tulajdonképpen ott még azt sem fogtam fel, hogy Anri elment közvetlenül mellettem, csak a léptei hangja szivárgott be, és vele rögtön iszonyatosan süvít a szél, tépi a fákat, recsegnek és nyikorognak. Egy kupac bükkklapi halmozódott már rajtam, teljesen betemetett, mintha valami fura bonszai volnék a vaskos törzs mellett. Kegyetlenül hasogatott a fejem, görcsölt a hasam, és zsibongtak a tagjaim. Anri a konyhához ment, és kiszabadította őket. Szembejöttek velem, de Anri nem nézett rám, Erzi és Gábiel meg a könnyektől és a reszkető testüktől valószínűleg egyáltalán nem láttak semmit, azt a levélkupacot se, ami én voltam. Ahogy elmentek mellettem, csak akkor hallottam meg őket, akkor jöttem rá, hogy végig ordítottak, és én nem hallottam ebből egyetlen hangot sem.

Úgy maradtam még egy ideig, csak lassan tudtam kiszabadítani magam a hideg merevségből, teljesen át voltam fagyva. Majd mint egy rendes gyerek a játék után, önkéntelenül is összeszedtem a kellékeket. Szembeszélben mentem hazáig – az ellenkező irányba, mint ők –, és a szél szép lassan ráfagyasztotta a bőrt az arcomra.

A halloweeni hétvége után a hétköznapokban látszólag alig változott valami. Indiánék néhány napi távollét után megjelentek, s azon kívül, hogy szokatlanul csendesek és távolságtartók lettek mindentől, még a tárgyaktól is – alig értek hozzájuk – nem látszott rajtuk semmi. Néhányan próbálták láthatatlanként kezelni őket – ez éppen abból látszódott, hogy próbáltak rájuk nézni, majd félre, de ők meghökkenítő ügyességgel tudtak kibújni bárki

tekintetéből –, a többiek meg véletlenszerű időközönként túlradó segítő-készséget mutattak. Én képtelen voltam megszólalni, ha csak a közelükbe kerültem.

De ezután a rövid – és fogalmam sincs, hogy ebbe a rövidbe mi szorulhatott bele – átvezető után indiánék feltámadtak. Az elsőnél Gábiel született hamarabb, most nem tudom, melyikük rántotta maga után a másikat. Egy darabig még indiánok maradtak, bár azt is valami megátalkodott megbocsátó daccal tették, hogy mégis Kolumbusz, meg úgy egész Európa sápadt népe milyen monumentális barom volt és van. Majd ez is átalakult, mintha egyszerűen megléptek volna, levedlették magukról az egészet. Úgy szabadultak meg, hogy közben folyamatosan jelen maradtak.

Követhetetlenül váltogatták éppenségei – akár indián – mivoltukat, és valami megbotránkoztató szabadság sugárzott belőlük azzal, hogy tulajdonképpen bármi számára azzá váltak, amivé éppen akarták – még nekem is, távolságtartó és figyelmes, mintha minden lépésemről tudnának, akár mennyire próbálkoztam elszakadni tőlük. Ugyanakkor teljességgel megfoghatatlanok voltak, mintha úgy lennél folyamatos párbeszédben valakivel, hogy közben nem tudod, hogyan lehetne megszólítani, vagy legalább abbahagyni. Majdhogynem mindenki akut módon vágyott utánuk, néha már a gyűlöletbe áthajolva, de még a születőben lévő egy-, esetleg kétnyári punkok vagy nacrockerok se mertek szarozni velük – persze ebbe beépült az is, hogy ekkor már elkezdtek szervezni néhány furcsa és lenyomozhatatlan eseményt. Mementóként pedig a már misztikumba hajló indiánék megnevezés maradt fenn, ami őrizte a történeteket.

Magasabb szinteken ugyanakkor ez másként csapódott le. Azon kívül, hogy néhányan valóban felfigyeltek indiánék sajátos életformájára, a tanterületi üléseken, ahol általában szóba került az osztályunk, és a szülőértekezleteken is, ahol indiánék szülei jelen voltak, mindig elmondták és elámuldozták, hogy milyen korrekt és toleráns gyerekeket neveltek a szülők és az iskola a szomszéd falvakhoz képest. Indiánéknak csak nyolcadikra sikerült lebeszélniük a szüleiket a hasonló eseményekről.

Az indiánosdi egyébként annyiból állt, hogy kunyhót építettünk kövekből és ágakból, hogy bekötött szemmel bukdácsoltunk át mozgó akadálypályákon a másik titkosított jeleit követve, és így tovább, de aznap, míg nagyanyám valahol a távolban, a barlang szájában ült, Gábiel mutatott egy új trükköt. Az apjuk elnyűtt láthatósági munkamellényének felcakkozott darabkáit tömködték a fenyőtobozok nyitott teraszaira, majd addig spriccelték vízpárával, míg azok a pikkelyek, mint egy kabrió nyitható teteje, bezá-

ródtak. Mikor Gábriel befejezett egyet, a kezembe dobta, és suttogta, hogy fénygránát – nekem azóta is fenyőgránátként visszhangzik a fejemben –, s vigyázzak, nehogy a kezemben robbanjon el, mert azonnal kiégnek a szemem. Rögtön dobtam volna is el, de ordított, hogy nincs biztosítva, te szerencsétlen. Fújni kell s forgatni, mintha nyárson sütnél, csak most a levegő a tűz.

És én fújtam, de nem történt semmi. Már szürkülődött, nagyanyám valószínűleg ülve elaludt. Nem maradhatunk kint ilyen sokáig. A szüleim aggódva készülődtek utánunk, ebben biztos voltam, bármikor megérkezhetnek. A dühös tekintetük és szigorú szavaik keringtek a fejemben, egyre áthatóbbá vált a tudat, hogy most valamit végképp elrontok, és hogy csúnyán át lettem verve. Csakis erre tudtam gondolni, s közben a szemem sarkából néztem őket, hogy néma csendben ügyködnek, s mintha észre se vennék, hogy itt vagyok.

Nem forgattam tovább a fenyőgránátot, csak fújtam dühösen egyetlen pontban. Már kezdtem szédülni, mikor enyhe mocorgást éreztem. Mint egy sebhely, a pikkelyek nyílni kezdtek. A fák között beszűrődő szürkületi sugarak a gránátra vetültek, és a láthatósági mellény kibukkanó darabkái felragyogtak.

Kiürült belőlem minden, ahogy az a fény hirtelen a szemembe hatolt, és csak néztem a valójában alig világító kis fénypontokat az ujjbegynyi sötét barlangokban.

Amint megéreztem magamon Gábriel tekintetét, rögtön hajítottam is el. Eltűntek a napsugarak, és a távolban a fénypontok is a láthatatlanságig halványultak. – Késő! Felrobbantálmevakultál! Mehetsz haza!

Olyan hidegen mondta, miközben éppen fordult el tőlem, hogy kivert a veríték. Alig látott valamit a szemem a hirtelen sötétben, mintha tényleg megvakultam volna, csak a kis fénycsóvák pislákolnak az agyamban, valahogy ott ragadtak a nagy semmi előtt, mint egy gyengén kivilágított barlang.

Még félórát guggoltam ott szótlánul, a szemem is hozzászokott a sötétben. Gábriel és Erzsi, mint a vérprofi tűzszerészek, csendben eszkabálták a gránátokat. Már egy halom fenyőgránátjuk volt, egy sötét kupac, akár egy hatalmas vakond túrása. Teljesen besötétedett, mire újra hozzám szóltak. Azt mondták, most jön a nagy ultimátus kibiztosítás.

Kartonlapokat vettek elő, és körbeállva, egymás mozdulatát tökéletesen folytatva legyeztük a halmot, mint egy kisebb tornádó, mintha égis érő nagy tüzet gyűjtanánk.

Tíz perc legyezés, aztán kilövés.

A Hold és a csillagok néhány fénypásmája beszűrődött az avarra, ezekben a pontokra kellett behajítani. Erzsinié tollasütő volt, ő a messzi célpontokra lőtt, ő volt a legügyesebb és a legcsendesebb közülünk. Ahogy elfogyott a külső réteg gránát, újra legyezni kezdtünk, majd újra dobtunk. Tökéletes csendben voltunk, csak az egymásra hangolt légzések és mozdulatok ütemei hangzottak fel, mintha valami lehetetlenül gyors és halkan járó lény száguldana.

Ahogy elfogytak a fenyőgránátok, Erzsinié alig hallhatóan ejtette ki a száján, hogy *kivilágítottuk az erdőt*.

Néhány gránát már robbant.

És én akkor végérvényesen beleszerettem Erzsiniébe, és vele együtt az egész világba.

Néhány pillanattal rá, mintegy válaszként, gyülekezésként a mondatára, meghallottam a szüleimet, és az erdő ideges mozdulatokkal telt meg. Engem kerestek. Fehérek voltak, mint a fal, és én magamból kikelve, elfülő hangon nyüszítettem, hogy *kivilágítottuk az erdőt*. De a nyakuk alig mozdult, a zseblámpák fénye elvakította őket, nem látták a robbanó fenyőgránátokat. Anyám már a karomat fogta, és láttam benne egy mozdulatot, amelyet már csírájában megszakított, de indiánéknak szánta. Ezzel a megszakítással az izmai, még az arcán is, elernyedtek, mintha valami pára szállna ki belőle, és összezsugorodott.

Azt mondta, gyertek, hazaviszünk.

Ahogy indultunk, apám valamiért hátrapillantott, s megakadt pár másodpercre, majd anyám is.

A földből apró fénycserjék hajtottak ki.

Indiánék mentek elől. Megkerestük nagyanyámat. A sziklapikkely tövében félálomban üldögélt, és hangokat morzsolt szét a szájában. Teljesen elgyengült. Azokat a zajokat visszhangozhatta, amelyeket a hatalmas fülben hallott. Mintha csak valami tükör volna, amely már képtelen bármit is visszatartani, és szétszóródik mindenfelé, akár a nyíló tobozok barlangjaiból a visszaverődő fény.